

Řady funkcí

0. Opakování: Reálné řady

Definice.

Řada je symbol $\sum_{k=n_0}^{\infty} a_k = a_{n_0} + a_{n_0+1} + a_{n_0+2} + \dots$, kde $n_0 \in \mathbb{Z}$, $a_k \in \mathbb{R}$ (reálná řada).

Definice.

Nechť $\sum_{k=n_0}^{\infty} a_k$ je řada.

Definujeme její **částečné součty** jako $s_N = \sum_{k=n_0}^N a_k$ pro $N \geq n_0$.

Řekneme, že daná řada **konverguje**, jestliže $\{s_N\}_{N=n_0}^{\infty}$ konverguje.

Řekneme, že daná řada **konverguje k** A , značíme $\sum_{k=n_0}^{\infty} a_k = A$, jestliže $\lim_{N \rightarrow \infty} (s_N) = A$.

Řekneme, že daná řada **diverguje**, jestliže $\{s_N\}_{N=n_0}^{\infty}$ diverguje.

Řekneme, že daná řada **diverguje k** ∞ , značíme $\sum_{k=n_0}^{\infty} a_k = \infty$, jestliže $\lim_{N \rightarrow \infty} (s_N) = \infty$.

Řekneme, že daná řada **diverguje k** $-\infty$, značíme $\sum_{k=n_0}^{\infty} a_k = -\infty$, jestliže $\lim_{N \rightarrow \infty} (s_N) = -\infty$.

Příklad.

$\sum_{k=1}^{\infty} \frac{1}{2^k}$: $s_1 = \frac{1}{2}$, $s_2 = \frac{1}{2} + \frac{1}{4} = \frac{3}{4}$, $s_3 = \frac{1}{2} + \frac{1}{4} + \frac{1}{8} = \frac{7}{8}$, indukce: $s_N = 1 - \frac{1}{2^N}$, proto $s_N \rightarrow 1$ a $\sum_{k=1}^{\infty} \frac{1}{2^k} = 1$ (řada konverguje).

Příklad.

$\sum_{k=1}^{\infty} 1$: $s_1 = 1$, $s_2 = 1 + 1 = 2$, $s_3 = 1 + 1 + 1 = 3$, indukce: $s_N = N$, proto $s_N \rightarrow \infty$ a $\sum_{k=1}^{\infty} 1 = \infty$ (řada diverguje).

Příklad.

$\sum_{k=0}^{\infty} (-1)^k$: $s_0 = 1$, $s_1 = 1 - 1 = 0$, $s_2 = 1 - 1 + 1 = 1$, indukce: $s_N = \begin{cases} 1, & N \text{ sudé;} \\ 0, & N \text{ liché,} \end{cases}$ proto $\lim_{N \rightarrow \infty} (s_N)$ neex. a $\sum_{k=0}^{\infty} (-1)^k$ diverguje.

0.1. Sčítání řad

Definice.

Nechť $a, q \in \mathbb{R}$. Řada $\sum_{k=n_0}^{\infty} a q^k$ se nazývá **geometrická řada**.

Fakt.

- (i) Pro $N \in \mathbb{N}_0$ platí $\sum_{k=0}^N q^k = \frac{1 - q^{N+1}}{1 - q}$.
- (ii) Máme $\sum_{k=0}^{\infty} q^k \begin{cases} = \frac{1}{1-q}, & |q| < 1; \\ = \infty \text{ (diverguje),} & q \geq 1; \\ \text{diverguje,} & q \leq -1. \end{cases}$

Sčítání řad: umíme přímo sečíst dva druhy:

1) geometrická řada (případně v převleku):

Příklad.

$$\begin{aligned} \sum_{k=2}^{\infty} \frac{5 \cdot 3^{k-1}}{2^{2k+1}} &= \sum_{k=2}^{\infty} \frac{5 \cdot 3^{-1} \cdot 3^k}{2^1 \cdot (2^2)^k} = \frac{5}{6} \sum_{k=2}^{\infty} \frac{3^k}{4^k} = \frac{5}{6} \sum_{k=2}^{\infty} \left(\frac{3}{4}\right)^k = \frac{5}{6} \left(\frac{3}{4}\right)^2 \sum_{k=0}^{\infty} \left(\frac{3}{4}\right)^k \\ &= \left\langle \left| \frac{3}{4} \right| < 1 \right\rangle = \frac{5}{6} \left(\frac{3}{4}\right)^2 \frac{1}{1-\frac{3}{4}} = \frac{15}{8}. \end{aligned}$$

Poznámka: Obecně pro geometrickou $\sum_{k=n_0}^{\infty} q^k = q^{n_0} \sum_{k=0}^{\infty} q^k$.

Nebo substitute: $\sum_{k=2}^{\infty} \left(\frac{3}{4}\right)^k = \left| \begin{array}{l} n = k - 2 \implies k = n + 2 \\ 2 \mapsto 0, \infty \mapsto \infty \end{array} \right| = \sum_{n=0}^{\infty} \left(\frac{3}{4}\right)^{n+2} = \left(\frac{3}{4}\right)^2 \sum_{n=0}^{\infty} \left(\frac{3}{4}\right)^n$.

Ta se dá použít pro všechny řady, občas značím $|k - 2 \mapsto k^*|$.

2) teleskopická řada (případně v převleku):

Příklad.

$$\sum_{k=3}^{\infty} \frac{1}{k(k-1)} = \sum_{k=3}^{\infty} \left(\frac{1}{k-1} - \frac{1}{k}\right) = \left(\frac{1}{2} - \frac{1}{3}\right) + \left(\frac{1}{3} - \frac{1}{4}\right) + \left(\frac{1}{4} - \frac{1}{5}\right) + \dots$$

Indukce: $s_N = \frac{1}{2} - \frac{1}{N} \rightarrow \frac{1}{2}$, proto $\sum_{k=3}^{\infty} \frac{1}{k(k-1)} = \frac{1}{2}$.

Poznámka: vzorce pro konečné sumy:

$$\sum_{k=1}^n 1 = n, \quad \sum_{k=1}^n k = \frac{1}{2}n(n+1), \quad \sum_{k=1}^n k^2 = \frac{1}{6}n(n+1)(2n+1), \text{ atd.}$$

Věta.

Nechť řady $\sum_{k=n_0}^{\infty} a_k$, $\sum_{k=n_0}^{\infty} b_k$ konvergují.

Pak konverguje i $\sum_{k=n_0}^{\infty} (a_k + b_k)$ a $\sum_{k=n_0}^{\infty} (a_k + b_k) = \sum_{k=n_0}^{\infty} a_k + \sum_{k=n_0}^{\infty} b_k$.

Pro $c \in \mathbb{R}$ konverguje i $\sum_{k=n_0}^{\infty} (c a_k)$ a $\sum_{k=n_0}^{\infty} (c a_k) = c \left(\sum_{k=n_0}^{\infty} a_k \right)$.

0.2. Konvergence řad

Věta.

Nechť $n_0 < n_1$, uvažujme řadu $\sum_{k=n_0}^{\infty} a_k$. $\sum_{k=n_0}^{\infty} a_k$ konverguje právě tehdy, když $\sum_{k=n_1}^{\infty} a_k$ konverguje.

Navíc pak platí $\sum_{k=n_0}^{\infty} a_k = \sum_{k=n_0}^{n_1-1} a_k + \sum_{k=n_1}^{\infty} a_k$.

Pokud nás zajímá jen konvergence řasy a ne její konkrétní (případný) součet, vynecháváme specifikaci indexu.

Věta. (**nutná podmínka** konvergence)

Jestliže řada $\sum a_k$ konverguje, pak nutně $\lim_{k \rightarrow \infty} (a_k) = 0$.

Ekvivalentně: Jestliže neplatí $\lim_{k \rightarrow \infty} (a_k) = 0$, pak řada $\sum a_k$ nutně diverguje.

Věta.

Uvažujme řadu $\sum a_k$. Jestliže $a_k \geq 0$ pro všechna k , pak buď $\sum a_k$ konverguje, nebo $\sum a_k = \infty$.

0.2.1. Testy pro řady s nezápornými členy

Věta. (integrální kritérium)

Nechť $f \geq 0$ je nerostoucí na $\langle n_0, \infty \rangle$ pro $n_0 \in \mathbb{Z}$.

Řada $\sum_{k=n_0}^{\infty} f(k)$ konverguje právě tehdy, když $\int_{n_0}^{\infty} f(x) dx$ konverguje.

Navíc pak platí $\int_{n_0}^{\infty} f(x) dx \leq \sum_{k=n_0}^{\infty} f(k) \leq f(n_0) + \int_{n_0}^{\infty} f(x) dx$.

Příklad.

$\sum_{k=3}^{\infty} \frac{1}{k \ln^2(k)}$: $\int_{x=3}^{\infty} \frac{dx}{x \ln^2(x)} = \left| \begin{matrix} y = \ln(x) \\ dy = \frac{dx}{x} \end{matrix} \right| = \int_{x=\ln(3)}^{\infty} \frac{dy}{y^2} < \infty$. Proto řada konverguje.

Také $\sum_{k=3}^{\infty} \frac{1}{k \ln^2(k)} \in \langle \frac{1}{\ln(3)}, \frac{1}{3 \ln^2(3)} + \frac{1}{\ln(3)} \rangle \sim \langle 0.91, 1.19 \rangle$.

Trik: $\sum_{k=3}^{\infty} \frac{1}{k \ln^2(k)} = \sum_{k=3}^9 \frac{1}{k \ln^2(k)} + \sum_{k=10}^{\infty} \frac{1}{k \ln^2(k)}$
 $\in \left[\sum_{k=3}^9 \frac{1}{k \ln^2(k)} + \int_{10}^{\infty} \frac{dx}{x \ln^2(x)}, \sum_{k=3}^9 \frac{1}{k \ln^2(k)} + \frac{1}{10 \ln^2(10)} + \int_{10}^{\infty} \frac{dx}{x \ln^2(x)} \right] \sim [1.059, 1.078]$.

Důsledek. (p -test)

$\sum \frac{1}{k^p}$ konverguje právě tehdy, když $p > 1$.

Příklad.

$\sum_{k=1}^{\infty} \frac{1}{k^2} = \frac{\pi^2}{6}$.

$\sum_{k=1}^{\infty} \frac{1}{k} = \infty$ (**harmonická řada**).

Věta. (srovnávací test)

Nechť $\exists n_0$ tak, aby $0 \leq a_k \leq b_k$ pro $k \geq n_0$.

Jestliže $\sum b_k$ konverguje, pak také $\sum a_k$ konverguje.

Jestliže $\sum a_k$ diverguje, pak také $\sum b_k$ diverguje (tj. $\sum a_k = \infty \implies \sum b_k = \infty$).

Poznámka: symbolicky (a zhruba) $a_k \leq b_k \implies \sum a_k \leq \sum b_k$.

Věta. (limitní srovnávací test)

Nechť $\exists n_0 \in \mathbb{Z}$ tak, aby $a_k \geq 0, b_k \geq 0$ pro $k \geq n_0$.

Jestliže $a_k \sim b_k$, tj. $\lim_{k \rightarrow \infty} \left(\frac{a_k}{b_k} \right) = A > 0$, pak $\sum a_k \sim \sum b_k$, tj. $\sum a_k$ konverguje právě tehdy, když konverguje $\sum b_k$.

Příklad.

$\sum \frac{1}{k^2+1}$: $0 \leq \frac{1}{k^2+1} \leq \frac{1}{k^2}$ a $\sum \frac{1}{k^2}$ konverguje, proto dle ST i $\sum \frac{1}{k^2+1}$ konverguje.

Poznámka: řel by i integrální test a limitní srovnávací test.

Příklad.

$\sum \frac{1}{2k^2-1}$: $\frac{1}{2k^2-1} \geq \frac{1}{2k^2} \geq 0$, $\sum \frac{1}{2k^2} = \frac{1}{2} \sum \frac{1}{k^2}$ konverguje, ale nerovnost jde špatným směrem, proto žádný závěr.

Odhad $\frac{1}{2k^2-1} \sim \frac{1}{2k^2}$ pro k velké, potvrdíme: $\lim_{k \rightarrow \infty} \left(\frac{\frac{1}{2k^2-1}}{\frac{1}{2k^2}} \right) = 1 > 0$,

$\sum \frac{1}{2k^2} = \frac{1}{2} \sum \frac{1}{k^2}$ konverguje, proto dle LST i $\sum \frac{1}{2k^2-1}$ konverguje.

Příklad.

$\sum \frac{1}{k \ln^2(k)}$: Nabízí se dvě srovnání, $\frac{1}{k^2} \leq \frac{1}{k \ln^2(k)} \leq \frac{1}{k}$, ale obě vedou špatným směrem, proto nic. Limitní srovnání: Není kandidát, rozhodně neplatí $\frac{1}{k \ln^2(k)} \sim \frac{1}{k}$ nebo $\frac{1}{k \ln^2(k)} \sim \frac{1}{k^2}$. Srovnávací testy tedy nepomohou.

Věta.

Nechť $a_k \geq 0$ pro všechna k .

podílové kritérium:

(i) Jestliže $\exists q < 1$ a $\exists n_0 \in \mathbb{Z}$ splňující $\forall k \geq n_0: \frac{a_{k+1}}{a_k} \leq q$, pak $\sum a_k$ konverguje.

(ii) Jestliže $\exists n_0 \in \mathbb{Z}$ splňující $\forall k \geq n_0: \frac{a_{k+1}}{a_k} \geq 1$, pak $\sum a_k$ diverguje ($= \infty$).

limitní podílové kritérium: Nechť $\lambda = \lim_{k \rightarrow \infty} \left(\frac{a_{k+1}}{a_k} \right)$, pokud limita konverguje.

(i) Jestliže $\lambda < 1$, pak $\sum a_k$ konverguje.

(ii) Jestliže $\lambda > 1$, pak $\sum a_k$ diverguje ($= \infty$).

odmocninové kritérium:

(i) Jestliže $\exists q < 1$ a $\exists n_0 \in \mathbb{Z}$ splňující $\forall k \geq n_0: \sqrt[k]{a_k} \leq q$, pak $\sum a_k$ konverguje.

(ii) Jestliže $\exists n_0 \in \mathbb{Z}$ splňující $\forall k \geq n_0: \sqrt[k]{a_k} \geq 1$, pak $\sum a_k$ diverguje ($= \infty$).

limitní odmocninové kritérium: Nechť $\rho = \lim_{k \rightarrow \infty} \left(\sqrt[k]{a_k} \right)$, pokud limita konverguje.

(i) Jestliže $\rho < 1$, pak $\sum a_k$ konverguje.

(ii) Jestliže $\rho > 1$, pak $\sum a_k$ diverguje ($= \infty$).

Příklad.

$\sum \frac{k!}{2^k}$: Limitní podílový test $\lambda = \lim_{k \rightarrow \infty} \left(\frac{a_{k+1}}{a_k} \right) = \lim_{k \rightarrow \infty} \left(\frac{(k+1)!}{k!} \frac{2^k}{2^{k+1}} \right) = \lim_{k \rightarrow \infty} \left(\frac{1}{2} (k+1) \right) = \infty > 1$.

Proto $\sum \frac{k!}{2^k}$ diverguje.

Příklad.

$\sum \frac{2}{\ln^k(k+1)}$: Limitní odmocninový test $\rho = \lim_{k \rightarrow \infty} \left(\sqrt[k]{a_k} \right) = \lim_{k \rightarrow \infty} \left(\frac{\sqrt[k]{2}}{\ln(k+1)} \right) = \frac{1}{\infty} = 0 < 1$.

Proto $\sum \frac{2}{\ln^k(k+1)}$ konverguje.

Příklad.

$\sum \left(\frac{k}{k+1} \right)^k$: Limitní odmocninový test $\rho = \lim_{k \rightarrow \infty} \left(\sqrt[k]{a_k} \right) = \lim_{k \rightarrow \infty} \left(\frac{k}{k+1} \right) = 1$, není žádný závěr.

Podobně limitní podílový. Integrální test bez šance, srovnání taky.

Ale: $a_k = \left(1 - \frac{1}{k+1} \right)^k \rightarrow e^{-1} \neq 0$, proto $\sum \left(\frac{k}{k+1} \right)^k$ diverguje.

0.2.2. Testy pro alternující řady**Věta. (Leibnizovo kritérium)**

Nechť $b_k \geq 0$ pro všechna k a $\{b_k\}$ je nerostoucí.

Řada $\sum (-1)^k b_k$ konverguje právě tehdy, když $\lim_{k \rightarrow \infty} (b_k) = 0$.

Příklad.

$\sum \frac{(-1)^k}{k}$: $b_k = \frac{1}{k} \geq 0$ je klesající a $\rightarrow 0$, proto $\sum \frac{(-1)^k}{k}$ konverguje (srovnej s harmonickou řadou).

0.3. Absolutní konvergence řad**Definice.**

Řada $\sum a_k$ konverguje absolutně, jestliže konverguje řada $\sum |a_k|$.

Věta.

Jestliže řada $\sum a_k$ konverguje absolutně, pak také konverguje a platí $\left| \sum_{k=n_0}^{\infty} a_k \right| \leq \sum_{k=n_0}^{\infty} |a_k|$.

Ale ne naopak! Viz $\sum \frac{(-1)^k}{k}$ konverguje, ale $\sum \left| \frac{(-1)^k}{k} \right| = \sum \frac{1}{k} = \infty$.

Definice.

Řekneme, že daná řada **konverguje neabsolutně** (také **konverguje podmíněčně**), jestliže konverguje, ale nekonverguje absolutně.

Takže tři možnosti:

— $\sum a_k$ konverguje, $\sum |a_k|$ konverguje: absolutní konvergence (ta druhá už implikuje tu první)

— $\sum a_k$ konverguje, $\sum |a_k|$ diverguje: neabsolutní konvergence

— $\sum a_k$ diverguje, $\sum |a_k|$ diverguje (ta první už implikuje tu druhou)

Příklad.

neabsolutní konvergence: $\sum \frac{(-1)^k}{k}$; absolutní konvergence: $\sum \frac{(-1)^k}{k^2}$; divergence: $\sum (-1)^k$.

Příklad.

$\sum \frac{\sin(k)}{2^k}$: Tuto řadu bychom neuměli prozkoumat přímo. Členy nejsou nezáporné, proto testy nefungují. Nemůžeme použít Leibnize, protože to není řada alternující. Nepomůže ani nutná podmínka, protože $a_k \rightarrow 0$.

Zkusíme tedy absolutní konvergenci a doufáme, že to vyjde kladně, ať máme nějaký závěr:

$\sum \left| \frac{\sin(k)}{2^k} \right| = \sum \frac{|\sin(k)|}{2^k} \leq \sum \frac{1}{2^k}$, tohle konverguje, proto podle srovnávacího testu konverguje i $\sum \left| \frac{\sin(k)}{2^k} \right|$, tedy $\sum \frac{\sin(k)}{2^k}$ konverguje absolutně.

Příklad.

$\sum (-1)^k \frac{2^k}{k^3}$: absolutní: $\sum \left| (-1)^k \frac{2^k}{k^3} \right| = \sum \frac{2^k}{k^3}$, podílové kritérium: $\frac{a_{k+1}}{a_k} = 2 \left(\frac{k}{k+1} \right)^3 \rightarrow 2 = \lambda > 1$, proto $\sum \left| (-1)^k \frac{2^k}{k^3} \right|$ diverguje, takže $\sum (-1)^k \frac{2^k}{k^3}$ nekonverguje absolutně. Nevíme ale, jestli náhodou nekonverguje, pak by konvergovala podmíněně.

Jenže $\frac{2^k}{k^3} \rightarrow \infty$, proto $a_k = (-1)^k \frac{2^k}{k^3} \not\rightarrow 0$, takže řada diverguje.

Věta.

Uvažujme řadu $\sum_{k=2n_0}^{\infty} a_k$.

Jestliže $\sum a_k$ konverguje absolutně, pak konvergují i $\sum a_{2k}$ a $\sum a_{2k+1}$ a

$$\sum_{k=2n_0}^{\infty} a_k = \sum_{k=n_0}^{\infty} a_{2k} + \sum_{k=n_0}^{\infty} a_{2k+1}.$$

Neplatí pro neabsolutní konvergenci, viz $\sum_{k=1}^{\infty} \frac{(-1)^k}{k}$.

Věta.

Uvažujme řadu $\sum_{k=n_0}^{\infty} a_k$.

Jestliže $\sum a_k$ konverguje absolutně, pak pro každou volbu znamének $\varepsilon_k = \pm 1$ konverguje i $\sum \varepsilon_k a_k$.

Jestliže $\sum a_k$ konverguje neabsolutně, pak existuje volba znamének $\varepsilon_k = \pm 1$, aby $\sum \varepsilon_k a_k = \infty$.

Definice.

Uvažujme řadu $\sum_{k=n_0}^{\infty} a_k$.

Přerovnění $\sum_{k=n_0}^{\infty} a_k$ je řada $\sum_{k=n_0}^{\infty} a_{\pi(k)}$, kde π je libovolná permutace $\{n_0, n_0 + 1, n_0 + 2, \dots\}$, tj. bijekce $\{n_0, n_0 + 1, n_0 + 2, \dots\} \subset \mathbb{Z}$ na $\{n_0, n_0 + 1, n_0 + 2, \dots\}$.

Věta.

Uvažujme řadu $\sum_{k=n_0}^{\infty} a_k$.

Jestliže $\sum a_k$ konverguje absolutně, pak konvergují i všechna její přerovnění $\sum a_{\pi(k)}$ a platí

$$\sum_{k=n_0}^{\infty} a_{\pi(k)} = \sum_{k=n_0}^{\infty} a_k.$$

Jestliže $\sum_{k=n_0}^{\infty} a_k$ konverguje neabsolutně, pak $\forall c \in \mathbb{R} \cup \{\pm\infty\}$ existuje její přerovnění takové, že

$$\sum_{k=n_0}^{\infty} a_{\pi(k)} = c.$$

Řady v komplexním oboru.

Teorie je obdobná, což plyne z následujícího.

Věta.

Nechť a_k jsou komplexní čísla.

Pak $a_k \rightarrow A$ právě tehdy když $\operatorname{Re}(a_k) \rightarrow \operatorname{Re}(A)$ a $\operatorname{Im}(a_k) \rightarrow \operatorname{Im}(A)$.

Podobně řada $\sum_{k=n_0}^{\infty} a_k$ konverguje právě tehdy, když konvergují $\sum_{k=n_0}^{\infty} \operatorname{Re}(a_k)$ a $\sum_{k=n_0}^{\infty} \operatorname{Im}(a_k)$.

Pak také $\sum_{k=n_0}^{\infty} a_k = \left(\sum_{k=n_0}^{\infty} \operatorname{Re}(a_k) \right) + j \left(\sum_{k=n_0}^{\infty} \operatorname{Im}(a_k) \right)$.

Takto se dostaneme k běžné konvergenci. Výrazně silnou zbraní je v komplexním oboru pojem absolutní konvergence, který umožňuje přejít od řad komplexních k řadám s nezápornými členy, přičemž je zase silnější než obyčejná konvergence.

1. Posloupnosti a řady funkcí

Definice.

Posloupnost funkcí je uspořádaná množina $\{f_k\}_{k=n_0}^{\infty} = \{f_{n_0}, f_{n_0+1}, f_{n_0+2}, \dots\}$, kde f_k jsou funkce.

Poznámka: Je-li dána posloupnost funkcí $\{f_k\}_{k=n_0}^{\infty}$ a $x \in \bigcap D(f_k)$, pak $\{f_k(x)\}$ je standardní posloupnost reálných (komplexních) čísel.

Definice.

Nechť $\{f_k\}_{k \geq n_0}$, f jsou funkce na množině M .

Řekneme, že $\{f_k\}$ **konverguje (bodově)** k f na M , značeno $f_k \rightarrow f$ nebo $f = \lim_{k \rightarrow \infty} (f_k)$, jestliže $\forall x \in M: \lim_{k \rightarrow \infty} (f_k(x)) = f(x)$.

Příklad.

Uvažujme $f_k(x) = \arctg(kx)$. Pak $\lim_{k \rightarrow \infty} (f_k(x)) = \begin{cases} 0, & x = 0; \\ \frac{\pi}{2}, & x > 0; \\ -\frac{\pi}{2}, & x < 0. \end{cases}$

Definice.

Nechť $\{f_k\}_{k \geq n_0}$, f jsou funkce na množině M .

Řekneme, že $\{f_k\}$ **konverguje stejnoměrně** k f na M , značeno $f_k \rightrightarrows f$, jestliže $\forall \varepsilon > 0 \exists N_0 \in \mathbb{N}$ takové, že $\forall k \geq N_0 \forall x \in M: |f(x) - f_k(x)| < \varepsilon$.

Věta.

Nechť $f_k \rightrightarrows f$ na M .

(i) Jsou-li f_k spojité na M , pak je tam spojitá také f .

(ii) Mají-li f_k derivaci na M , pak ji tam má také f a $f' = \lim_{k \rightarrow \infty} (f'_k)$ na M .

(iii) Mají-li f_k primitivní funkci na M , má ji tam také f a $\int_a^x f dx = \lim_{k \rightarrow \infty} (\int_a^x f_k dx)$ pro $\overline{a, x} \subseteq M$.

Definice.

Funkční řada je symbol $\sum_{k=n_0}^{\infty} f_k = f_{n_0} + f_{n_0+1} + f_{n_0+2} + \dots$, kde f_k jsou funkce.

Poznámka: Je-li dána funkční řada $\sum f_k$ a $x \in \bigcap D(f_k)$, pak $\sum f_k(x)$ je standardní řada reálných (komplexních) čísel.

Definice.

Uvažujme funkční řadu $\sum_{k=n_0}^{\infty} f_k$.

Obor konvergence této řady je množina $\{x \in \bigcap D(f_k); \sum f_k(x) \text{ konverguje}\}$. Definicí

$f(x) = \sum_{k=n_0}^{\infty} f_k(x)$ tak vzniká funkce f na M zvaná **součet řady**, značíme $\sum_{k=n_0}^{\infty} f_k = f$.

Obor absolutní konvergence této řady je množina $\{x \in \bigcap D(f_k); \sum f_k(x) \text{ konv. absolutně}\}$. Řekneme, že tato řada **konverguje stejnoměrně** k f na M , značeno $\sum f_k \rightrightarrows f$ na M , jestliže

posloupnost částečných součtů $\left\{ \sum_{k=n_0}^N f_k(x) \right\}$ konverguje stejnoměrně k f na M .

Věta.

Uvažujme řady funkcí $\sum f_k$ a $\sum g_k$.

Jestliže $\sum_{k=n_0}^{\infty} f_k = f$ na M a $\sum_{k=n_0}^{\infty} g_k = g$ na M , pak $\forall a, b \in \mathbb{R}$: $\sum_{k=n_0}^{\infty} (af_k + bg_k) = af + bg$ na M .

Totéž platí pro stejnoměrnou konvergenci.

Věta. (Weierstrassovo kritérium)

Nechť f_k pro $k \geq n_0$ jsou funkce na M . Nechť $a_k \geq 0$ splňují $\forall x \in M \forall k \geq n_0: |f_k(x)| \leq a_k$.

Jestliže $\sum a_k$ konverguje, pak $\sum f_k$ konverguje stejnoměrně na M .

Příklad.

$\sum x^k = \frac{1}{1-x}$ na $(-1, 1)$, ale konvergence není stejnoměrná. Bude stejnoměrná, pokud se omezíme na $\langle -\varrho, \varrho \rangle$ pro $\varrho \in (0, 1)$.

Věta.

Nechť $\sum f_k \rightrightarrows f$ na M .

(i) Jsou-li všechny f_k spojité na M , pak je tam spojitá také f .

(ii) Mají-li všechny f_k derivaci na M , pak ji tam má také f a $f' = \sum_{k=n_0}^{\infty} f'_k$ na M .

(iii) Mají-li všechny f_k primitivní funkci na M , pak ji tam má také f a $\int_a^x f dx = \sum_{k=n_0}^{\infty} \int_a^x f_k dx$
pro $\overline{a, x} \subseteq M$.

Nic z toho neplatí obecně pro obyčejnou (bodovou) konvergenci.

2. Mocninné řady

Definice.

Nechť $z_0 \in \mathbb{R}$.

Mocninná řada se středem v bodě a je funkční řada $\sum_{k=0}^{\infty} a_k(x-a)^k$, kde $a_k \in \mathbb{R}$.

Věta.

Uvažujme mocninnou řadu $\sum_{k=0}^{\infty} a_k(x-a)^k$.

Existuje $r \in \mathbb{R}_0^+ \cup \{\infty\}$ takové, že $\sum_{k=0}^{\infty} a_k(x-a)^k$ konverguje absolutně na $U_r(a) = (a-r, a+r)$

a diverguje pro $|x-a| > r$. Navíc platí $r = \frac{1}{\limsup_{k \rightarrow \infty} (\sqrt[k]{|a_k|})}$.

Poznámka: Také máme $r = \frac{1}{\lim_{k \rightarrow \infty} \left(\frac{|a_{k+1}|}{|a_k|} \right)}$, pokud tato limita existuje.

Poznámka: Řada vždy konverguje (absolutně) v $x = a$.

Definice.

Uvažujme mocninnou řadu $\sum_{k=0}^{\infty} a_k(x-a)^k$.

Číslo r s vlastnostmi z předchozí věty se nazývá **poloměr konvergence** této řady.

Příklad.

$\sum \frac{(2x)^k}{k 3^k} = \sum \frac{2^k}{k 3^k} (x-0)^k$, proto $a = 0$.

Absolutní konvergence limitním odmocninovým testem: $\sqrt[k]{|a_k|} = \frac{2|x|}{3\sqrt[k]{k}} \rightarrow \frac{2|x|}{3} = \varrho$.

$\varrho < 1 \iff \frac{2|x|}{3} < 1 \iff |x| < \frac{3}{2}$, proto poloměr konvergence $r = \frac{3}{2}$. Krajní body $a \pm r = \pm \frac{3}{2}$:
 $x = \frac{3}{2}$: $\sum \frac{1}{k} = \infty$.

$x = -\frac{3}{2}$: $\sum \frac{(-1)^k}{k}$ konverguje.

Obor konvergence $\left(-\frac{3}{2}, \frac{3}{2}\right)$, obor absolutní konvergence $\left(-\frac{3}{2}, \frac{3}{2}\right)$.

Příklad.

$\sum \frac{(2x-4)^k}{k!} = \sum \frac{2^k}{k!} (x-2)^k$, proto $a = 2$.

Absolutní konvergence limitním podílovým testem: $\frac{|a_{k+1}|}{|a_k|} = \frac{2}{k+1} |x-2| \rightarrow 0 = \lambda$.

$\lambda < 1$ je pravda $\forall x$, proto poloměr konvergence $r = \infty$.

Obor konvergence a obor absolutní konvergence $\mathbb{R}$.

Příklad.

$\sum k^k (2x+3)^k = \sum k^k 2^k \left(x - \left(-\frac{3}{2}\right)\right)^k$, proto $a = -\frac{3}{2}$.

Absolutní konvergence limitním odmocninovým testem:

$\sqrt[k]{|a_k|} = 2k \left|x + \frac{3}{2}\right| \rightarrow \begin{cases} \infty, & x \neq -\frac{3}{2}; \\ 0, & x = -\frac{3}{2} \end{cases} = \varrho$.

$\varrho < 1 \iff x = -\frac{3}{2}$, proto poloměr konvergence $r = 0$.

Obor konvergence a obor absolutní konvergence $\left\{-\frac{3}{2}\right\}$.

Věta.

Nechť $a \in \mathbb{R}$, nechť $\sum_{k=0}^{\infty} a_k(x-a)^k = f$, $\sum_{k=0}^{\infty} b_k(x-a)^k = g$ mají pol. konvergence r_f a r_g .

(i) Pak $\forall a, b \in \mathbb{R}$: $\sum_{k=0}^{\infty} (aa_k + bb_k)(x-a)^k = af + bg$ má poloměr konvergence $r = \min(r_f, r_g)$.

(ii) Řada $\sum_{k=0}^{\infty} \left(\sum_{i=0}^k a_i b_{k-i} \right) (x-a)^k = \left(\sum_{k=0}^{\infty} a_k(x-a)^k \right) \cdot \left(\sum_{k=0}^{\infty} b_k(x-a)^k \right) = f \cdot g$ má poloměr konvergence $r = \min(r_f, r_g)$.

Věta.

Nechť $\sum_{k=0}^{\infty} a_k(x-a)^k = f$ má poloměr konvergence $r > 0$.

(i) Pro libovolné $\varrho \in (0, r)$: $\sum_{k=0}^{\infty} a_k(x-a)^k \xrightarrow{\varrho} f$ na $U_{\varrho}(a)$.

(ii) f je spojitá, má derivaci $f'(x) = \sum_{k=1}^{\infty} k a_k(x-a)^{k-1}$ s poloměrem konvergence r a primitivní

funkci $F(x) = \sum_{k=0}^{\infty} \frac{a_k}{k+1} (x-a)^{k+1}$ s poloměrem konvergence r .

Důsledek.

Nechť $f(x) = \sum_{k=0}^{\infty} a_k(x-a)^k$ na $U_r(a)$.

Pak na $U_r(a)$ máme pro $n \in \mathbb{N}$ i derivace $f^{(n)}(x) = \sum_{k=n}^{\infty} k(k-1) \cdot \dots \cdot (k-n+1) a_k(x-a)^{k-n}$.

Poznámka: V bodech $a \pm r$ se může stát cokoliv, nemáme větu, která by šla až do krajních bodů, takže tam můžeme ztratit vlastnosti (třeba konvergenci).

Příklad.

$f(x) = -\ln(1-x) = \sum_{k=1}^{\infty} \frac{1}{k+1} x^{k+1}$ konverguje na $\langle -1, 1 \rangle$, ale $f'(x) = \frac{1}{1-x} = \sum_{k=0}^{\infty} x^k$ konverguje jen na $(-1, 1)$.

Poznámka: Je-li $f(x) = \sum_{k=0}^{\infty} a_k(x-a)^k$ na $U_r(a)$, pak $f^{(n)}(a) = n! a_n$ pro $n \in \mathbb{N}_0$.

Definice.

Nechť má f derivace všech řádů v a .

Definujeme **Taylorovu řadu** funkce f se středem v bodě a jako $\sum_{k=0}^{\infty} \frac{f^{(k)}(a)}{k!} (x-a)^k$.

Proces nalezení této řady se nazývá **rozvoj dané funkce v mocninnou/Taylorovu řadu (se středem a)**.

Důsledek. (jednoznačnost rozkladu)

Jestliže $f(x) = \sum_{k=0}^{\infty} a_k(x-a)^k$ na $U_r(a)$, pak ta řada musí být nutně Taylorova.

Proces nalezení této řady se nazývá **rozvoj dané funkce v mocninnou/Taylorovu řadu (se středem a)**. Částečný součet je Taylorův polynom, takže víme vše, dokonce i rozdíl mezi T_n a f podle Lagrange.

Příklad.

$$e^x = \sum_{k=0}^{\infty} \frac{x^k}{k!} \text{ pro } x \in \mathbb{R}.$$

Důkaz: Označíme $T_N = \sum_{k=0}^N \frac{x^k}{k!}$. Pak dle Lagrangeova tvaru zbytku $e^x - T_N(x) = R_N(x)$,

kde $R_N(x) = \frac{[e^x]^{(N+1)}(c)}{(N+1)!} x^{N+1}$. Zvolme pevné x a odhadujme $|R_N(x)| \leq \frac{1}{(N+1)!} \max_{x \in 0x} |e^x| |x|^{N+1}$,

tedy pro $x \geq 0$ máme $|R_N(x)| \leq \frac{e^x |x|^{N+1}}{(N+1)!}$, pro $x \leq 0$ máme $|R_N(x)| \leq \frac{|x|^{N+1}}{(N+1)!}$. Každopádně $R_N(x) \rightarrow 0$, tedy $T_N(x) \rightarrow e^x$.

Věta.

Nechť funkce f má derivace všech řádů na nějakém $U_r(a)$ a $\exists M > 0$ takové, že $|f^{(k)}(a)| \leq M$ pro všechna $k \in \mathbb{N}_0$ a $x \in U_r(a)$. Pak pro $x \in U_r(a)$ je $f(x) = \sum_{k=0}^{\infty} \frac{f^{(k)}(a)}{k!} (x-a)^k$.

Fakt.

$$\frac{1}{1-x} = \sum_{k=0}^{\infty} x^k = 1 + x + x^2 + x^3 + x^4 + \dots, \quad x \in (-1, 1);$$

$$e^x = \sum_{k=0}^{\infty} \frac{x^k}{k!} = 1 + x + \frac{x^2}{2!} + \frac{x^3}{3!} + \frac{x^4}{4!} + \dots, \quad x \in \mathbb{R};$$

$$\sin(x) = \sum_{k=0}^{\infty} (-1)^k \frac{x^{2k+1}}{(2k+1)!} = x - \frac{x^3}{3!} + \frac{x^5}{5!} - \frac{x^7}{7!} + \dots, \quad x \in \mathbb{R};$$

$$\cos(x) = \sum_{k=0}^{\infty} (-1)^k \frac{x^{2k}}{(2k)!} = 1 - \frac{x^2}{2!} + \frac{x^4}{4!} - \frac{x^6}{6!} + \dots, \quad x \in \mathbb{R};$$

$$\ln(1+x) = \sum_{k=1}^{\infty} (-1)^{k+1} \frac{x^k}{k} = x - \frac{x^2}{2} + \frac{x^3}{3} - \frac{x^4}{4} + \dots, \quad x \in (-1, 1);$$

$$(1+x)^\alpha = \sum_{k=0}^{\infty} \binom{\alpha}{k} x^k = 1 + \alpha x + \frac{\alpha(\alpha-1)}{2} x^2 + \frac{\alpha(\alpha-1)(\alpha-3)}{3!} x^3 + \dots, \quad x \in (-1, 1).$$

$$\text{Zde } \binom{\alpha}{k} = \frac{\alpha \cdot (\alpha-1) \cdot \dots \cdot (\alpha-k+2) \cdot (\alpha-k+1)}{k!}.$$

Další funkce děláme pomocí těchto a algebry, substituce atd.

Příklad.

Rozviňte $f(x) = (x+3)e^{4x}$ v řadu se středem $a = 0$:

$$\begin{aligned} (x+3)e^{4x} &= xe^{4x} + 3e^{4x} = \langle y = 4x \rangle = x \sum_{k=0}^{\infty} \frac{(4x)^k}{k!} + 3 \sum_{k=0}^{\infty} \frac{(4x)^k}{k!} = \sum_{k=0}^{\infty} \frac{4^k}{k!} x^{k+1} + \sum_{k=0}^{\infty} \frac{3 \cdot 4^k}{k!} x^k \\ &= \langle k+1 \mapsto k^* \rangle = \sum_{k=1}^{\infty} \frac{4^{k-1}}{(k-1)!} x^k + \sum_{k=0}^{\infty} \frac{3 \cdot 4^k}{k!} x^k = \sum_{k=1}^{\infty} \frac{k 4^{k-1}}{k!} x^k + 3 + \sum_{k=1}^{\infty} \frac{3 \cdot 4^k}{k!} x^k \\ &= 3 + \sum_{k=1}^{\infty} \frac{(k+12) 4^{k-1}}{k!} x^k, \quad x \in \mathbb{R}. \end{aligned}$$

Příklad.

Rozviňte $f(x) = \frac{1}{1+3x^2}$ v řadu se středem $a = 0$:

$$\frac{1}{1+3x^2} = \frac{1}{1-(-3x^2)} = \langle y = -3x^2, |y| < 1 \rangle = \sum_{k=0}^{\infty} (-3x^2)^k = \sum_{k=0}^{\infty} (-1)^k 3^k x^{2k}, \quad |x| < \frac{1}{\sqrt{3}}.$$

Příklad.

Rozviňte $f(x) = (x-1)\sin(\pi x)$ v řadu se středem $a = -1$:

$$\begin{aligned} (x-1)\sin(\pi x) &= (x - (-1) - 2)\sin(\pi(x - (-1) - 1)) \\ &= (x - (-1))\sin(\pi(x - (-1)) - \pi) - 2\sin(\pi(x - (-1)) - \pi) \\ &= -(x+1)\sin(\pi(x+1)) + 2\sin(\pi(x+1)) = \langle\langle y = \pi(x+1) \rangle\rangle \\ &= -(x+1)\sum_{k=0}^{\infty} \frac{[\pi(x+1)]^{2k+1}}{(2k+1)!} + 2\sum_{k=0}^{\infty} \frac{[\pi(x+1)]^{2k+1}}{(2k+1)!} \\ &= \sum_{k=0}^{\infty} \frac{2\pi^{2k+1}}{(2k+1)!}(x - (-1))^{2k+1} - \sum_{k=0}^{\infty} \frac{\pi^{2k+1}}{(2k+1)!}(x - (-1))^{2k+2}, \quad x \in \mathbb{R}. \end{aligned}$$

Příklad.

Rozviňte $f(x) = \ln(1+x)$ v řadu se středem $a = 0$:

$$\begin{aligned} \ln(1+x) &= \int \frac{dx}{x+1} = \int \frac{1}{1-(-x)} dx = \langle\langle y = -x, |y| < 1 \rangle\rangle = \int \sum_{k=0}^{\infty} (-x)^k dx = \sum_{k=0}^{\infty} \int (-1)^k x^k dx \\ &= \sum_{k=0}^{\infty} (-1)^k \frac{x^{k+1}}{k+1} + C = \langle\langle k+1 \mapsto k^* \rangle\rangle = \sum_{k=1}^{\infty} (-1)^{k-1} \frac{x^k}{k} + C; \end{aligned}$$

Kolik je C ? Dosadíme $x = 0$: $\ln(1+0) = \sum 0 + C$, tedy $C = 0$.

Proto $\ln(1+x) = \sum_{k=1}^{\infty} (-1)^{k+1} \frac{x^k}{k}$, $|x| < 1$.

Funguje i pro $x = 1$, ne pro $x = -1$.

Příklad.

Rozviňte $f(x) = \frac{1}{(2x-5)^2}$ v řadu se středem $a = 1$:

$$\begin{aligned} \frac{1}{(2x-5)^2} &= \left[-\frac{1}{2} \frac{1}{2x-5}\right]' = -\frac{1}{2} \left[\frac{1}{2(x-1)-3}\right]' = \frac{1}{6} \left[\frac{1}{1-\frac{2}{3}(x-1)}\right]' = \langle\langle y = \frac{2}{3}(x-1), |y| < 1 \rangle\rangle \\ &= \frac{1}{6} \left[\sum_{k=0}^{\infty} \left(\frac{2}{3}(x-1)\right)^k\right]' = \frac{1}{6} \sum_{k=0}^{\infty} \left(\frac{2}{3}\right)^k [(x-1)^k]' = \sum_{k=1}^{\infty} \frac{1}{6} \left(\frac{2}{3}\right)^k k(x-1)^{k-1} = \langle\langle k-1 \mapsto k^* \rangle\rangle \\ &= \sum_{k=0}^{\infty} \frac{2^k}{3^{k+2}} (k+1)(x-1)^k, \quad |x-1| < \frac{3}{2}. \end{aligned}$$

Mocninné řady v komplexním oboru.

Komplexní ∞ , $\frac{1}{\infty} = 0$, $\frac{1}{0} = \infty$, neexistuje e^∞ !

Okolí v komplexní rovině: $U_\varepsilon(z_0) = \{z \in \mathbb{C}; |z - z_0| < \varepsilon\}$, $U_\varepsilon(\infty) = \{z \in \mathbb{C}; |z| > 1/\varepsilon\}$.

Definice, které se dělají přes okolí, jsou v $\mathbb{R}$ a $\mathbb{C}$ stejné (limita, součet řady). Proto i věty, které používají okolí a nepoužívají porovnávání mezi prvky (mohou používat porovnávání mezi absolutními hodnotami prvků), platí v komplexním oboru, například podílové a odmocninové testy konvergence, když se aplikují na absolutní konvergenci.

I mocninné řady pak fungují stejně, včetně toho, že např. je-li r poloměr konvergence komplexní mocninné řady, pak tato konverguje absolutně na $U_r(z_0) = \{z \in \mathbb{C}; |z - z_0| < r\}$.

3. Fourierovy řady

Definice.

Trigonometrická řada je řada $\frac{a_0}{2} + \sum_{k=1}^{\infty} [a_k \cos(k\omega t) + b_k \sin(k\omega t)]$.

Trigonometrický polynom stupně N je $\frac{a_0}{2} + \sum_{k=1}^N [a_k \cos(k\omega t) + b_k \sin(k\omega t)]$.

Poznámka: Jsou to speciální případy **Fourierových řad**, budeme jim tak říkat. Které funkce se dají rozvinout ve Fourierovy řady?

Fakt.

Funkce $\sin(k\omega t)$, $\cos(k\omega t)$ jsou periodické s periodou $T = \frac{2\pi}{\omega}$.

Proto jsou i trigonometrické polynomy a trigonometrická řada (pokud konverguje) T -periodické.

Tedy pouze funkce periodické mohou být součtem Fourierovy řady. Máme-li takovou funkci, jaká řada je nejlepším kandidátem na rozvoj?

Věta.

Nechť $\omega > 0$, $T = \frac{2\pi}{\omega}$. Pak platí:

$$(i) \int_0^T \sin^2(k\omega t) dt = \int_0^T \cos^2(k\omega t) dt = \frac{T}{2} \text{ pro } k \in \mathbb{N},$$

$$(ii) \int_0^T \sin(k\omega t) \sin(m\omega t) dt = \int_0^T \cos(k\omega t) \cos(m\omega t) dt = 0 \text{ pro } k \neq m \in \mathbb{N},$$

$$(iii) \int_0^T \sin(k\omega t) \cos(m\omega t) dt = 0 \text{ pro } k, m \in \mathbb{N}.$$

Remark on (i): $\int_0^T \sin^2(k\omega t) dt = 0$ and $\int_0^T \cos^2(k\omega t) dt = T$ for $k = 0$.

Věta.

Nechť f je T -periodická funkce, označme $\omega = \frac{2\pi}{T}$.

Jestliže $\frac{a_0}{2} + \sum_{k=1}^{\infty} [a_k \cos(k\omega t) + b_k \sin(k\omega t)] \rightrightarrows f$ na $\langle 0, T \rangle$, pak

$$a_k = \frac{2}{T} \int_0^T f(t) \cos(k\omega t) dt \text{ pro } k \in \mathbb{N}_0 \text{ a } b_k = \frac{2}{T} \int_0^T f(t) \sin(k\omega t) dt \text{ pro } k \in \mathbb{N}.$$

Poznámka: $a_0 = \frac{2}{T} \int_0^T f(t) dt$.

Definice.

Nechť f je funkce, která je T -periodická a integrovatelná na $\langle 0, T \rangle$.

Definujeme její **Fourierovu řadu** jako $\frac{a_0}{2} + \sum_{k=1}^{\infty} [a_k \cos(k\omega t) + b_k \sin(k\omega t)]$, kde

$$a_k = \frac{2}{T} \int_0^T f(t) \cos(k\omega t) dt \text{ pro } k \in \mathbb{N}_0 \text{ a } b_k = \frac{2}{T} \int_0^T f(t) \sin(k\omega t) dt \text{ pro } k \in \mathbb{N}.$$

Značíme $f \sim \frac{a_0}{2} + \sum_{k=1}^{\infty} [a_k \cos(k\omega t) + b_k \sin(k\omega t)]$.

Poznámka: Je-li funkce g periodická s T , pak $\forall a \in \mathbb{R}$ platí $\int_0^T g(t) dt = \int_a^{a+T} g(t) dt$. Toto se dá aplikovat na funkce a integrály ve vzorcích pro Fourierovu transformaci, populární jsou například $a_k = \frac{2}{T} \int_{-T/2}^{T/2} f(t) \cos(k\omega t) dt$ pro $k \in \mathbb{N}_0$ a $b_k = \frac{2}{T} \int_{-T/2}^{T/2} f(t) \sin(k\omega t) dt$ pro $k \in \mathbb{N}$.

Definice.

Nechť f je funkce definovaná na intervalu $I = \langle a, a + T \rangle$ pro nějaké $a \in \mathbb{R}$, $T > 0$.

Její **periodické prodloužení na $\mathbb{R}$** definujeme jako funkci

$$f(t) = f(t - kT) \text{ pro } t \in \langle a + kT, a + (k + 1)T \rangle.$$

Poznámka: Vznikne funkce T -periodická na $\mathbb{R}$.

Definice.

Nechť f je funkce definovaná na intervalu $I = \langle a, a + T \rangle$ pro nějaké $a \in \mathbb{R}$, $T > 0$.

Definujeme její Fourierovou řadu jako Fourierovu řadu jejího periodického prodloužení.

Příklad.

Fourierova řada funkce $f(t) = t^2$ na $\langle -1, 1 \rangle$. $T = 2$, $\omega = \pi$.

$$a_0 = \frac{2}{2} \int_0^2 f(t) dt = \int_{-1}^1 f(t) dt = \int_{-1}^1 t^2 dt = \frac{2}{3}.$$

$$a_k = \frac{2}{2} \int_{-1}^1 t^2 \cos(k\pi t) dt = \frac{4 \cos(k\pi)}{\pi^2 k^2} = \frac{4(-1)^k}{\pi^2 k^2}.$$

$$b_k = \frac{2}{2} \int_{-1}^1 t^2 \sin(k\pi t) dt = 0.$$

$$\text{Proto } f \sim \frac{1}{3} + \sum_{k=1}^{\infty} \frac{4(-1)^k}{\pi^2 k^2} \cos(k\pi t).$$

Věta. (Jordanovo kritérium)

Nechť f je T -periodická funkce, která je po částech spojitá na nějakém intervalu I délky T , nechť má derivaci f' po částech spojitou na I .

Nechť $f \sim \frac{a_0}{2} + \sum_{k=1}^{\infty} [a_k \cos(k\omega t) + b_k \sin(k\omega t)]$. Pak pro každé $t \in \mathbb{R}$ platí

$$\lim_{N \rightarrow \infty} \left(\frac{a_0}{2} + \sum_{k=1}^N [a_k \cos(k\omega t) + b_k \sin(k\omega t)] \right) = \frac{1}{2} [f(t^-) + f(t^+)].$$

Je-li navíc f spojitá na $\mathbb{R}$, pak $\frac{a_0}{2} + \sum_{k=1}^{\infty} [a_k \cos(k\omega t) + b_k \sin(k\omega t)] \rightrightarrows f$.

Příklad.

Pro každé $t \in \langle -1, 1 \rangle$ je $t^2 = \frac{1}{3} + \sum_{k=1}^{\infty} \frac{4(-1)^k}{\pi^2 k^2} \cos(k\pi t)$.

Použití pro $t = 0$ dá $\sum_{k=1}^{\infty} \frac{(-1)^k}{k^2} = -\frac{\pi^2}{12}$.

Použití pro $t = 1$ dá $\sum_{k=1}^{\infty} \frac{1}{k^2} = \frac{\pi^2}{6}$.

Definice.

Nechť f je funkce definovaná a spojitá na $\langle 0, L \rangle$.

Definujeme její **sinovou řadu** jako Fourierovu řadu jejího lichého periodického rozšíření.

Definujeme její **kosinovou řadu** jako Fourierovu řadu jejího sudého periodického rozšíření.

Věta.

Nechť f je T -periodická funkce integrovatelná na $\langle 0, T \rangle$, necht' $\omega = \frac{2\pi}{T}$.

(i) Je-li f lichá, je $a_k = 0$ a $b_k = \frac{4}{T} \int_0^{T/2} f(t) \sin(k\omega t) dt$.

(ii) Je-li f sudá, je $b_k = 0$ a $a_k = \frac{4}{T} \int_0^{T/2} f(t) \cos(k\omega t) dt$.

Fakt.

Nechť f je funkce definovaná a spojitá na $\langle 0, L \rangle$.

Její sinovou Fourierovu řadu lze získat jako Fourierovu řadu s $a_k = 0$, $b_k = \frac{2}{L} \int_0^L f(t) \sin(k\omega t) dt$
a $\omega = \frac{\pi}{L}$.

Její kosinovou Fourierovu řadu lze získat jako Fourierovu řadu s $b_k = 0$, $a_k = \frac{2}{L} \int_0^L f(t) \cos(k\omega t) dt$
a $\omega = \frac{\pi}{L}$.

Poznámka: Součtem sinové řady je $T = 2L$ -periodické prodloužení f na lichou funkci. Součtem kosinové řady je $T = 2L$ -periodické prodloužení f na sudou funkci. Oba součty je ovšem nutno modifikovat podle Jordanova kritéria.

Příklad.

$$f(t) = \begin{cases} 1, & t \in \langle 0, 1 \rangle; \\ 0, & t \in \langle 1, 2 \rangle. \end{cases}$$

Fourierova řada: $T = 2$, $\omega = \pi$.

$$a_0 = \frac{2}{2} \int_0^2 f(t) dt = \int_0^1 dt = 1.$$

$$a_k = \frac{2}{2} \int_0^1 \cos(k\pi t) dt = \left[\frac{1}{k\pi} \sin(k\pi t) \right]_0^1 = 0.$$

$$b_k = \frac{2}{2} \int_0^1 \sin(k\pi t) dt = \left[-\frac{1}{k\pi} \cos(k\pi t) \right]_0^1 = \frac{1}{k\pi} [1 - \cos(k\pi)] = \frac{1}{k\pi} [1 - (-1)^k] = \begin{cases} 0, & k \text{ sudé;} \\ \frac{2}{k\pi}, & k \text{ liché.} \end{cases}$$

$$\text{Proto } f \sim \frac{1}{2} + \sum_{k=1}^{\infty} \frac{1}{k\pi} [1 - (-1)^k] \sin(k\pi t) = \frac{1}{2} + \sum_{k=0}^{\infty} \frac{2}{(2k+1)\pi} \sin((2k+1)\pi t).$$

Sinová Fourierova řada: $L = 2$, $T = 4$, $\omega = \frac{\pi}{2}$, $a_k = 0$.

$$b_k = \frac{2}{2} \int_0^1 \sin(k\frac{\pi}{2}t) dt = \left[-\frac{2}{k\pi} \cos(k\frac{\pi}{2}t) \right]_0^1 = \frac{2}{k\pi} [\cos(k\pi) - \cos(k\frac{\pi}{2})].$$

$$\text{Proto } \sum_{k=1}^{\infty} \frac{2}{k\pi} [(-1)^k - \cos(k\frac{\pi}{2})] \sin(k\frac{\pi}{2}t).$$

Kosinová Fourierova řada: $L = 2$, $T = 4$, $\omega = \frac{\pi}{2}$, $b_k = 0$.

$$a_0 = \frac{2}{2} \int_0^1 dt = 1.$$

$$a_k = \frac{2}{2} \int_0^1 \cos(k\frac{\pi}{2}t) dt = \left[\frac{2}{k\pi} \sin(k\frac{\pi}{2}t) \right]_0^1 = \frac{2}{k\pi} \sin(k\frac{\pi}{2}).$$

$$\text{Proto } \frac{1}{2} + \sum_{k=1}^{\infty} \frac{2}{k\pi} \sin(k\frac{\pi}{2}) \cos(k\frac{\pi}{2}t).$$

$$\text{Zde } a_{2k} = 0, a_{2k+1} = (-1)^{k+1} \frac{2}{(2k+1)\pi}, \text{ tedy } \frac{1}{2} + \sum_{k=0}^{\infty} (-1)^{k+1} \frac{2}{(2k+1)\pi} \cos((2k+1)\frac{\pi}{2}t).$$

Poznámka: Když je f T -periodická, pak je i její derivace f' T -periodická, ale neplatí to pro primitivní funkci $F(t) = \int_0^t f(u) du$. Ta je T -periodická, pokud $\int_0^T f(u) du = 0$, tj. $a_0 = 0$.

Věta.

Nechť f je T -periodická funkce, která je po částech spojitá na $\langle 0, T \rangle$ a má po částech spojitou derivaci na $\langle 0, T \rangle$. Nechť $f \sim \frac{a_0}{2} + \sum_{k=1}^{\infty} [a_k \cos(k\omega t) + b_k \sin(k\omega t)]$.

$$(i) f' \sim \frac{a_0}{2} + \sum_{k=1}^{\infty} [-a_k \sin(k\omega t)k\omega + b_k \cos(k\omega t)k\omega] = \frac{a_0}{2} + \sum_{k=1}^{\infty} [b_k k\omega \cos(k\omega t) - a_k k\omega \sin(k\omega t)].$$

(ii) Je-li $\int_0^T f(u) du = 0$ (tj. $a_0 = 0$), pak

$$F(t) = \int_0^t f(u) du \sim \sum_{k=1}^{\infty} [a_k \sin(k\omega t) \frac{1}{k\omega} - b_k \cos(k\omega t) \frac{1}{k\omega}] = \sum_{k=1}^{\infty} [\frac{-b_k}{k\omega} \cos(k\omega t) + \frac{a_k}{k\omega} \sin(k\omega t)].$$

Poznámka: Víme-li, že Fourierova řada konverguje k f na nějakém intervalu $\langle a, b \rangle$, pak bohužel nemůžeme říci, že by tam byla konvergence stejnoměrná. Na krajích intervalu totiž dochází k tzv. Gibbsově jevu.

Definice.

Nechť $f \sim \frac{a_0}{2} + \sum_{k=1}^{\infty} [a_k \cos(k\omega t) + b_k \sin(k\omega t)]$. Označme $A_k = \sqrt{a_k^2 + b_k^2}$, najdeme φ_k tak, aby

$$b_k = A_k \cos(\varphi_k) \text{ a } a_k = A_k \sin(\varphi_k). \text{ Pak } f \sim \frac{a_0}{2} + \sum_{k=1}^{\infty} A_k \sin(k\omega t + \varphi_k).$$

Tuto řadu nazýváme **Fourierova řada v amplitudově-fázovém tvaru**.

Označme $c_0 = \frac{a_0}{2}$ a $c_k = \frac{1}{2}(a_k - j b_k)$, $c_{-k} = \frac{1}{2}(a_k + j b_k)$ pro $k \in \mathbb{N}$. Pak $f \sim \sum_{k=-\infty}^{\infty} c_k e^{jk\omega t}$.

Tuto řadu nazýváme **Fourierova řada v komplexním tvaru**.

Poznámka: $\varphi_k = \arctg(\frac{a_k}{b_k})$, popř. $\varphi_k = \operatorname{arccotg}(\frac{b_k}{a_k})$, popř. posuny, viz převod z kartézských souřadnic na polární.

Fakt.

$$\text{Platí } c_k = \frac{1}{T} \int_0^T f(t) e^{-jk\omega t} dt.$$

4. Aplikace řad

Příklad.

$$y'' + y = \begin{cases} 1, & t \in \langle 2k, 2k+1 \rangle; \\ 0, & t \in \langle 2k-1, 2k \rangle. \end{cases}$$

Rozvineme pravou stranu $f = \frac{1}{2} + \sum_{k=1}^{\infty} \frac{1-(-1)^k}{k\pi} \sin(k\pi t)$.

Předpokládáme, že řešení lze nalézt ve tvaru $y = \frac{a_0}{2} + \sum_{k=1}^{\infty} [a_k \cos(k\pi t) + b_k \sin(k\pi t)]$.

Dosadíme do rovnice a dostaneme

$$\frac{a_0}{2} + \sum_{k=1}^{\infty} [a_k(1 - k^2\pi^2) \cos(k\pi t) + b_k(1 - k^2\pi^2) \sin(k\pi t)] = \frac{1}{2} + \sum_{k=1}^{\infty} \frac{1-(-1)^k}{k\pi} \sin(k\pi t).$$

Porovnáním obou stran máme $a_0 = 1$, $a_k = 0$ pro $k \geq 1$ a $b_k = \frac{1-(-1)^k}{k\pi(1-k^2\pi^2)}$

$$\text{a tedy } y = \frac{1}{2} + \sum_{k=1}^{\infty} \frac{1-(-1)^k}{k\pi(1-k^2\pi^2)} \sin(k\pi t) = \frac{1}{2} + \sum_{k=0}^{\infty} \frac{2}{(2k+1)\pi(1-(2k+1)^2\pi^2)} \sin((2k+1)\pi t).$$

Příklad.

$$y'' - x^3 y = 24x^2 \text{ okolo } x_0 = 0.$$

Napravo je mocninná řada s $x_0 = 0$, zkusíme hledat řešení ve tvaru $y = \sum_{k=0}^{\infty} a_k x^k$.

Dosadíme do rovnice a dostaneme $\sum_{k=2}^{\infty} a_k k(k-1)x^{k-2} - \sum_{k=0}^{\infty} a_k x^{k+3} = 24x^2$, tedy

$$2a_2 + 6a_3 x + 2a_4 x^2 + \sum_{k=3}^{\infty} [a_{k+2}(k+1)(k+2) - a_{k-3}] x^k = 24x^2.$$

Porovnáním obou stran máme $a_2 = 0$, $a_3 = 0$, $a_4 = 2$, dále rovnice $3 \cdot 5a_5 - a_0 = 0$, $5 \cdot 6a_6 - a_1 = 0$, $6 \cdot 7a_7 - a_2 = 0$, $7 \cdot 8a_8 - a_3 = 0$, $8 \cdot 9a_9 - a_4 = 0$, $9 \cdot 10a_{10} - a_5 = 0$, $10 \cdot 11a_{11} - a_6 = 0$, atd. Zvolíme $a_0 = a$, $a_1 = b$, pak $a_5 = \frac{a}{20}$, $a_6 = \frac{b}{30}$, $a_7 = a_8 = 0$, $a_9 = \frac{1}{36}$, $a_{10} = \frac{a}{1800}$, $a_{11} = \frac{b}{3300}$, $a_{12} = a_{13} = 0$, atd

$$\text{a tedy } y(x) = a + bx + 2x^4 + \frac{a}{20}x^5 + \frac{b}{30}x^6 + \frac{1}{36}x^9 + \frac{a}{1800}x^{10} + \frac{b}{3300}x^{11} + \dots$$

Příklad.

$$\lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{1 - \cos(x)}{x^2} \right) = \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{1 - [1 - \frac{x^2}{2} + \frac{x^4}{4!} - \dots]}{x^2} \right) = \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{\frac{x^2}{2} - \frac{x^4}{4!} + \dots}{x^2} \right) = \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{1}{2} - \frac{x^2}{4!} + \dots \right) = \frac{1}{2}.$$

Příklad.

$$\begin{aligned} \int \frac{1}{x} \sin(x) dx &= \int \frac{1}{x} \sum_{k=0}^{\infty} \frac{(-1)^k}{(2k+1)!} x^{2k+1} dx = \sum_{k=0}^{\infty} \frac{(-1)^k}{(2k+1)!} \int x^{2k} dx = \sum_{k=0}^{\infty} \frac{(-1)^k}{(2k+1)!} \frac{x^{2k+1}}{2k+1} + C \\ &= \sum_{k=0}^{\infty} \frac{(-1)^k}{(2k+1)!(2k+1)} x^{2k+1} + C. \end{aligned}$$